

Списанието излиза дваждъ: на 1 и 20, а притурката — еднѣждъ: на 10 число всѣки мѣсець
ДИРЕКТОРКА: ТЕОДОРА Г. НОЕВА

Съдържание:

Важно извѣстие. — Поезията и жената. — Медицина и Психология. — Разпитание на синовете. — Елиза. — Що е романъ? — Книги и списания. — Обзѣдени.

Важно извѣстие.

Както виждатъ абонатитѣ и абонаткиѣ ни, «Домакинята», съ двата си послѣдни броеве, е направила голѣми улущения и усъвършенствуванья; съ това тя е станѣла вече най-подходящото списание на всѣка домакиня; най-необходимия свѣтъникъ на майкиѣ; най-искренния прприятель на момитѣ, сир. най-нуждния и най-полезния ръководителъ на всѣка жена въ изпълнение своя мисия, било като майка, било като домакиня. А за да се направи това, дирекцията ни не е съжалела нито разноски, нито трудъ, за да задоволи и удовлетвори читателкиѣ. Това също ще продължава да прави и за

отъ началото на идущата година да направи не само голѣми улущения и подобрѣния, но и коренни прѣобразования, споредъ различнитѣ още нужди на абонаткиѣ; споредъ прѣдначението на листа си и споредъ многогодишния си вече опитъ.

Но, при всичко това, Дирекцията съ голѣмо съжаление забѣлѣзва, че ако и да е изминѣло вече отдавна първото полугодие, повечето отъ абонатитѣ и абонаткиѣ не съж си исплатили абонамента; на нѣкои отъ тѣхъ има още да дължатъ и за миналата година даже. За това и за да не се побърква по-нататкъ въ изпълнението на прѣдначертаната отъ дирекцията ни програма, и да се улесни на още по-редовното излизане на списанието, което не малко страда отъ задържането на абонаментитѣ, умоляватъ се най-горѣщо всички неплативши до сега абонати и абонатки да побързатъ и внесѣтъ и тѣй малкия си абонаментъ или направо до Дирекцията ни, или да го плащатъ на първо поискване на агентина ѣ г. Юр. Ив. Маровъ въ градоветѣ, прѣзъ които би минѣлъ той въ врѣме на обиколката си.

Поезията и жената.

Човѣкъ, който цѣлъ божи день работи, нуждае се отъ кротко, благородно и висше развлѣчение, наслаждение и отдикъ, които той намира въ искусството, сирѣчь въ музиката, живописъта и поезията.

Животътъ съдържа много злочестини и приключения, що растрѣвожуватъ човѣка; та щастливъ трѣба да счита той себе си, ако може намѣри утѣшение и развлѣчение въ занимаването си съ нѣкое искусство. Кога нѣкога ни споленн скърбъ и тѣга, отъ овие, що все се навѣртатъ около насъ; кога си изгубимъ приятелитѣ, младостта и щастнето, нѣка прибѣгваме въ искусството, което, като звѣзда и като небесно сияние, освѣтлява тъмнината, приключенията и злочестията, които забикалятъ и възло нападатъ съществуванетоъ ни.

Но какво нѣщо е искусството? Искусството е блѣщаща хубость, прѣминуваща неразвалимо и непотлѣно прѣдѣлитѣ на врѣмето и на пространството. Искусството произлиза отъ самага Бога и къмъ него е длъжно да се завърне; то е стѣпало, което, като го мине човѣкъ, прѣстава вече да обича видимитѣ прѣдмети и зафаща да обича и се въехищава отъ невидимото.

Иже казахме, че искусството е хубостта; хубостта пакъ е истината въ всичкото си величие, а истината е Богъ; най-висшата, прочее, хубость е Богъ, блѣщещъ въ сътворението. Прѣдначението пакъ на искусството е слѣдующее: Да се търси Богъ въ човѣка и въ природата; да се открива и се разубнава, прѣзь облѣцитѣ и мжглата, Богъ, т. е. онуй величественно Същество, което никой не е сътворилъ, нѣма ни начало, ни край, и отъ което всичко въ свѣта е сътворено, та къмъ него се завръща; да се откриватъ и испитватъ чудеснитѣ по хубость и привлѣкателность творения на туй Същество и да се полагатъ старания за размножаване и испълкуванетоъ имъ, зарадъ собственото Му величие.

Искусството трѣба все да търси идеала, т. е. образа на съвършенството, който съществува само въ въображеннето; а не — дѣйствителността, която заключава: отпадъкъ на човѣшкото естество, отклоняване човѣка отъ прѣдначението му, безредие, възстание на елементитѣ, несъвършенство, слабостъ и грозота. За добра честь, идеалътъ все царува и прѣобладава въ

човѣка, който е отпаднѣло Божество, въспомняеще се за небето и чрѣзь туй въспоминание въ него все въсцарява идеалътъ, издигающъ и отвѣщающъ го отъ униженнето и скърбитѣ на дѣйствителността.

Искусството е величието на Бога, та въ свѣта нѣма нѣщо по-величественно, великолѣпно и тържественно, прѣвземающе, привлѣчающе и очароваеще човѣка. То е за него вѣренъ приятель, утѣшителъ и съвѣтникъ, придружавающъ го въ всичкитѣ обстоятелства на живота. Мнозина се оплакватъ, че искусството ги е напуснѣло вече; но тие оплаквания сѣ неправедни, тъй като тѣ сами го напуцатъ и избѣгватъ, излизайки и отдалечавайки се отъ свещениитѣ му прѣдѣли. Искусството остая за всегда хубаво, божественно, велико и висше; така щото нѣка дирѣтъ гѣ въ самага себе си причинитѣ, задѣто веке не го обладаватъ. Искусството го е имало и ще го има во вѣки вѣковъ и слѣдъ скончаннето на вѣковетѣ.

А какво нѣщо е поезия?

Поезия е самото искусство въ всичката му чудесна сила; тя е най-висшата добродѣтель, най-висшата религия, — майката на другитѣ искусства. Чрѣзь поезията човѣкъ се въздига къмъ Бога и се испълнюва съ истина и благость, защото въ неѣж се заключаватъ всичкитѣ добри чувства, намирайки тамъ утѣха и почивка. Безъ искусство и безъ поезия човѣкъ увѣхнува, както увѣхнува едно цвѣте, лишено отъ слънечна свѣтлина; безбройно множество човѣшки същества бихъ увѣхнали и се унищожили въ борбата на живота, ако се не вглѣбяхъ въ свещениата поезия, която ги съживява, както росата съживява увѣхналитѣ цвѣта и трѣви. Злощастни сѣ оне, въ които сърдца не се отзовава тоя сладчайши звукъ, слѣзълъ отъ небето.

Всичкитѣ хора не сѣ надарени съ остроумие и талантъ; но всички могатъ да се наслаждаватъ отъ искусството. Така напр., кога нѣкой вижда хубава картина, поглѣдътъ му се успокоява; кога слуша хубави стихове — ухото и сърдцето му се наслаждаватъ; кога слуша сладкозвучна музика — духътъ му се възвншава, а душата му се раскайва. Вирочемъ, има хора, ценяещи възможность да се наслаждаватъ отъ човѣшкото искусство; но многоблагодотробния Богъ за тѣхъ прѣдставлява природата си, въ която може човѣкъ да се наслаждава отъ собственото Му искусство; така изглѣдътъ на

звѣздитѣ, що блѣшукатъ по небето; сладкозвучната пѣсенъ на славея; ароматнитѣ цвѣта, зеленитѣ ливади, сѣнчеститѣ лѣсове; барата, която клобоче, — всичко това съставлява наслаждение и развлѣчение, които природата дава всѣкому. Работниците именно се нуждаѣтъ отъ чудесата на искуството, защото за тѣхъ то е единъ оазисъ посрѣдъ пустинята; хладенъ вечеренъ вѣтрецъ слѣдъ цѣлъ горѣщъ день; роса и сѣнка, охлаждаѣщи и засѣняѣщи челото му, по което още тече потѣтъ на работата.

Ала нѣка пакъ се повърнемъ къмъ поезията: тя е священно искусство, имѣѣще за цѣль образованието на духа, поправянето на недостатъцитѣ ни и улущаването на душата ни, и служеще за исказване хубавѣйшитѣ, сладчайшитѣ и висшитѣ ни чувства.

Човѣкъ трѣбва винаги да помни, че тегли происхождението си отъ небето, та, като поетъ той се прѣнася въ мнѣжлото и бждещето и въспѣва небе и гробница; измѣнява се на роса и духа като хладенъ вѣтрецъ; той мислено бѣга отъ земята и блаженно се наслаждава въ Рай помежду ангелитѣ, чийто езикъ изучава. Поетъ е едно сѣщество, което донася на земята потайноститѣ и наслажденията на други свѣтове. Поетътъ е надаренъ съ живо въображение, което го прѣнася въ расцвѣтели полета, въ раззеленѣли ливади, въ фантастични градини и въ очарователни острови; често пакъ той слиза отъ небето и лирата му зафаща да издава мелодии за сиромашята и злочестината, за гробницата и за мизерията; за спрачето и за вдовницата; за отпаднали човѣкъ, — сирѣчь мелодии, прѣдизвикваѣщи сълзи и въздишки, или пакъ и ужасъ при въспѣването на демонитѣ и пѣкъла.

Не трѣбва да се мисли, че поетъ е само оня, който пише хубави и искусни стихове. Не! има стихотворци, които никога не сж били поети; а има и други, които никога не сж писали стихове и сж истински поети, най-поетични натурп. Поетътъ се изисква да има най-богата фантазия, съпровище отъ знания, благородие, нѣжни и деликатни чувства, геройско сърдце, сврѣхестественно остроумие, а стилъ — най-гладкъ и естественъ.

Всѣки човѣкъ е длъженъ да изработва подаренитѣ му отъ Бога духовни и сърдечни чувства. Но защо ли исклучаватъ жената отъ искуството, а именно отъ поезията? Защо не ѣ

допушатъ да произвежда и тя духовни дѣла? Това нѣщо е много несправедливо, защото жената има богата фантазия и извѣнѣрно остроумие; природата ѣ е надарила най-изобилно съ качества, изискуеми се за да бжде нѣкой истински поетъ. Жената природно е родена за поетка, тѣй като прѣдзначението ѣ, сжществуванieto, длъжноститѣ и цѣлиятъ ѣ животъ сж заобиколени съ поезия. Нейното самопожртвование и прѣданность не сж само качества на единъ гениаленъ поетъ, но още даватъ неисчерпаемъ материалъ, теми и сюжети и за другитѣ поети, романисти и пр. Майката, кога дѣтето или съпругътъ ѣ е боленъ, стои по цѣли ноци при възглавницата имъ съ сърцебенеѣе и благочестиво моление за оздравянето имъ; нѣли туй нѣщо е источникъ на най-висша поезия? Мнозина поети се наематъ съ описането майчиното чедолюбие, нѣжность и вѣрность, както и съ радостята на дѣтето, което тя обгрѣща помежду обятпята си. Но нѣли жената ще е въ положение да ги опише тия работи по-добрѣ?

Жената дѣйствително може да бжде поетка, тѣй като има най-деликатна фантазия и чувствителность; тя се въсхищава и очаровава отъ природнитѣ красоти, които възбуждатъ въ душата ѣ тайнственни и висши чувства. Тя, бидейки естествено добродушна и добродѣтелна, очаровава се отъ изглѣда на хубостята и отъ добрината на сърдцето и на душата. Въображението най-често ѣ прѣнася отъ тоя наземенъ и дѣйствителенъ животъ, въ други сфери и неизвѣстни свѣтове, гдѣто има най-чудновати работи и твари. Мнозина претендиратъ, че жената въ умственото отношение стои по-долу отъ мъжа; тѣ казватъ това, защото повърхностно само испитватъ работитѣ, а не размисляватъ по-разумно и по-логично; глѣдатъ напр. че мъжътъ напрѣдва по тоя занаятъ, за който се е заловилъ отъ младостята си, твърдѣ много, чудесно, когато жената за никой занаятъ не може се залови и да напрѣдне по него; тѣ, обаче, не знаѣтъ, по видимому, че и жената може най-успѣшно да извършва какъвто и да е занаятъ, тѣй като притѣжава прѣввсходни умственни качества; но не ѣ се позволява това. Допуща се по нѣкога ней да стане писателка; но ако тя зафане да пише произведенията си въ стихове, тутакси всища възло ѣ укоряватъ, казвайки, че онѣзи жена, която се прѣдава въ покланянето на Музитѣ, прѣнебрѣва домашна-

та си работа, става пиплива, та ще има лошъвъ край! Впрочемъ, колко се излѣгватъ казвающитѣ такива глупости! Ние пакъ казваме: допуснете на жената да бжде поетка и романистка и пр. и ще видите, че тя, като исчерпва сила и радостъ отъ занимането си, ще извършва и домашния си работа най-добръ и успѣшно! — «Защо?» може да попита нѣкой. — Защото тя испървомъ ще се занимава съ поезията въ празното си врѣме, слѣдъ свършъка на всичката си домашна работа, която ще ѝ извършва още по-добръ и по-прилѣжно, като исчерпва сила и душевна радостъ отъ умственнитѣ си произведения, та па и нѣма вече да изгубва врѣме съ четене на празни, врѣдни и безвравствени романи, които развратѣватъ душата и сърдцето.

Да, защо жената, вмѣсто да се прѣдава въ четене на подобни романи, въ глѣбяване на размншляванъи, празни и суетни, да не пише хубавитѣ и свещеннитѣ си умотворения? Че какво ще изгуби обществото, ако и жената се занимава съ искусствата и поезията? Нима съ това ще изгуби отъ достоинството си или пакъ сама тя ще прѣнебрѣгне свещеннитѣ си длѣжности? Нищо отъ това нѣма и не може да стане, защото поезията очиства душата и сърдцето, исто така, както и религията; а жената, която е надарена съ таланта на поезията и ѝ изражнява, става по-добра, по-вѣжлива и по-благородна.

Има много жени, които естествено сж лѣниви, немърливи, гордѣливи и прѣнебрѣгватъ много домашната си работа; но обичатъ да се занимаватъ съ художественнитѣ искусства; такивато, прочее, жени, като ги наблюдаватъ нѣкой, исказватъ съ голѣма упоритостъ мнѣнието и резултата на наблюденията си, та казватъ: женитѣ които се занимаватъ съ искусствата, сж лѣниви, некаджрни и пр. и пр. Но тие наблюдатели страшно се излѣгватъ и исказватъ мнѣние безосновно, защото тие горѣказани жени естествено притѣжаватъ изброенитѣ зли качества, така щото, ако и да не се занимавахъ съ искусствата, пакъ бихъ били сжщо такива. Тие обичатъ искусствата, защото тѣ сж небесни, божествени занятия!

Онѣзи жени, които въ дѣйствителность притѣжаватъ божественния талантъ на поезията, на гениалността, непрѣмѣнно сж и най-добри майки, притежателки на божествени и благородни

чувства; работливи, спестовни и прѣвѣсходни домакини.

Отъ горѣказаното слѣдва, че никой не трѣба да се стѣснява и да се начумери, като вижда жената да се занимава съ поезията; на-противъ, помогнете на такъвата жена и нѣма да се раскайвате. Ако нѣкоя жена природно е надарена съ свещенната цѣска на поезията, то нѣка ѝ насърчаватъ домашнитѣ и приятелитѣ ѝ, и нѣка ѝ доставятъ всичкото нужно за изучаването правилата на туй искусство.

Нѣка, прочее, да се помага на жената, за да обработва тя прилежно вроденитѣ въ неѝ прѣимушества и остроумие; нѣка се насърчава желанието ѝ да стане поетка, защото, като стане такъва, тя се облагородява и улучшава твърдѣ много, та нѣма никакъ да се раскайвате относѣ. Нѣка се насърчаватъ въ изучаване желаемото си искусство: поезия, музика, живопись, за да може по-късно всѣки да се наслаждава и очаровава отъ стиховетѣ, картинитѣ и мелодинитѣ, които ще ги правѣтъ сами тѣ и чрѣзъ които ще исказватъ благороднитѣ чувства на душитѣ си.

Педагогия и Психология.

Безъ да фърлямъ даже бѣгълъ поглѣдъ върху опредѣленията на Канта, Спенсѣра, Симона, — относително възпитанието, — които, въпрѣки непълнотата си, съдържатъ значителна доза истина, — азъ мислѣ, че най-цѣлесъобразното опредѣление на понятнето възпитание е: *Хармоничното развитие на всичкитѣ естествени въ видѣ на зародили се способности.* А това значи, че паметъта, въображенето, разсѣженето и пр. душевни способности трѣбва да се развиватъ съгласно психологичнитѣ принципи: *паметъта* — посредствомъ живитѣ впечатлѣния, повторенията, декламацията, прѣдварителнитѣ обяснения и пр.; *въображението* — посредствомъ божественната поезия, магичното влияние на музиката, величественитѣ картини на природата и пр.; а *разсѣдението* — посредствомъ Сократовата метода, Логиката и пр. — срѣдства еднакво необходими и за сжженето. Това значи още, че «мислещата трѣстинка» — човѣкъ не е Декартовия *автоматъ* — животно; че тя подлежи на безбройни и всевъзможни промѣнения на каквито не подлежи животното. Ето защо Толстой, съ своето прѣбыване въ Кавказъ, е прѣтърпѣлъ наложителното му влияние. Сжщото е съ Пушкина, сжщото е съ едно дѣте, сжщото е съ всичкитѣ мислещи чедра на природата. Нѣтукъ е въпросъ за прѣбыване съ мѣсеци и години, а човѣкъ прѣтърпѣва влиянието на срѣдата и въ непродължително врѣме, било, отъ краснорѣчието на оратора, било отъ присѣтството на неутѣшимъ клѣтникъ, било

отъ зрѣлището на ужасна сцена, и т. н. Ето до каква степенъ се влияе човѣкъ! И благодарение на това, той може да прогресира и, слѣдователно, да се възпитава. Нъ тукъ трѣбва да забѣлѣжимъ, че всички хора не се еднакво влияятъ, защото се различаватъ по вече или по-малко единъ отъ други. Ако за едно дѣте, напримеръ, сж достатѣчни двѣ думи, за да се трогне, то за друго едно ще трѣбватъ може би сто и двѣ. Нѣщо повече: даже дѣца при еднаква условия възпитавани, не се еднакво влияятъ. Въ такъвъ случай не може се отвори въпросъ за математическа точностъ, каквато е: $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$, — нито даже за точностъ въ естествениитѣ науки, каквато: *Като разложимъ водата съ натрий, ще добиемъ водородъ.*

Ето защо при теорията на възпитанието трѣба да се приложи и практиката: въ противенъ случай слѣдствията сж печални. И дѣйствително, единъ възпитателъ, знаещъ педагогичкиитѣ принципи, а лишенъ отъ практика, срѣща грамадни спѣнки при възпитателното дѣло. Той знае, напримеръ, че когато едно чувствително дѣте занемари за пръвъ пътъ своитѣ длѣжности, трѣба да се внимава въ избора на укоритѣ, за да не се накърти честолюбието му. — и при всичко това обаче често пъти несполучва! Той не знае кой именно думи да употреби, какво именно изражение на лицето да завземе, и пр. Отъ гдѣто слѣдва, че теорията и практиката, както компасътъ и картата отъ една страна, а отъ друга — кърмилото, трѣба да дѣйствуватъ въ концертъ.

Често пъти нѣкои възпитатели говорѣтъ, че практиката безъ теорията е достатѣчна. Какво заблуждение! Тѣ не знайтъ, че необходимитѣ условия въ настоящия случай не сж изключително опитността и чисто-сърдечнитѣ стрѣмления, а — нѣщо по вече. И наистина, какъ ще може практика — възпитателъ да развива хармонично великиитѣ душевни способности, когато той, прѣди всичко, не знае какво възпитава; не знае що е способностъ, въображение, сжждение и пр? Какъ ще може да се ползува отъ асоциацията, когато нѣма понятие отъ случайни и рационални принципи? Какъ ще развива той чувствителността, когато не е даже чувалъ, че театрътъ, музиката, краснорѣчието, умилнитѣ поглѣди на възпитателя, четеннето на трогателни повѣсти съставляватъ необходимитѣ срѣдства въ такъвъ случай? . . .

Има думата дѣйствителността.

Иика.

Въспигание на синоветѣ.

Когато една майка сама си възпитава синоветѣ, трѣба винаги да ги съвѣтва и имъ внушава, че длѣжни сж да отбѣгватъ разнитѣ недостатѣци и, дори, ако иматъ нѣкои такива, да се очистватъ часъ по-скоро отъ тѣхъ.

Така, всѣкой младежъ не трѣбва да мисли, че е надаренъ съ извънредно остроумие и добродѣтели, та да прѣзира другитѣ хора, като ги счита за по-долни и неразвити. Никога не трѣба да говори за нѣща,

които и той не знае добрѣ, тѣй като може да каже глупости, зарадъ които всица ще му се присмѣятъ и ще го изругаѣтъ; но по да обича да слуша внимателно думитѣ и идеитѣ на по-възрастнитѣ, та да се ползува отъ тѣхното благоразумие.

Ако родителитѣ навикнатъ сина си да не иска да се показва на свѣта за остроумецъ въ вѣрда на хора, които той трѣба да уважава, то, въ такъвъ случай тѣ нѣма да се опасаватъ отъ да чуятъ сина си да се изражава съ съмнѣние за добрата вѣра, за несрѣбролюбието и за честността на другитѣ — нѣщо, което искарва на явѣ, какво е положението на духа и какъвъ е характерътъ на говорещия, който, както казахме по-горѣ, съ съмнѣние нарежда добритѣ качества на похваляванитѣ отъ него люди, за да покрне нѣкое подозрѣние или укоръ.

Само неузрѣли духове полагатъ, че тля работи се извиняватъ съ похваляване или само съ изражаване на нѣкои съмнителни добри качества.

Само лекитѣ духове, бесчувственитѣ сърдца и суетнитѣ души обичатъ да укоряватъ правосѣднето и да извиняватъ злопавието. Младежътъ нѣка се прѣдпазва отъ подобна пропастъ, тѣй като много скръбно и противозаконно нѣщо е, да философува той и уравнивѣява руганието съ извънредния разумъ, непмѣйки никакво геройско чувство, нито прѣданность. Ако нѣкой младежъ се обземе отъ подобна немощъ, то нѣка го не укоряваме, но нѣка съжалѣваме само за това.

Родителитѣ отъ малката още възраст трѣба да внушатъ на сина си, че не трѣбва той да се гордѣе и пери, въсфалявайки самага себе си; така щото, когато порасне, да е свободенъ отъ той недостатѣкъ, който прави петнайсегодишния момѣкъ да е все намислецъ, егонетъ въ всѣка възраст и неспособенъ да обикне нѣкого. Ако юношата не е навикналъ отъ малѣкъ още да уважава по-горнитѣ и по-старитѣ, то той никога вече нѣма да придобие това чувство, сирѣчь уваженнето; а когато нѣма да уважава и почита другитѣ хора, това истото ще прави и съ родителитѣ, които не сж го научили надлежно. Такива синове въобще, които не сж получили строго възпитание, ставатъ несносни, грубияни и петърними. Ако синътъ отъ най-малката си възраст получава едно грижливо и надлѣжно възпитание отъ благоразумния си баща и майка, то веднага зафащатъ да се развиватъ у него благитѣ чувства; ако нему се внуши, че винаги е длѣженъ да бжде храбръ, и съ пълно отъ прѣданность сърдце, то тогика той ще придобие едно най-деликатно благородие, произходяще отъ прѣданността и обичта; ако той се научи да уважава другитѣ, той ще бжде вѣжливъ, скромнъ и приличелъ.

Само тогава синътъ обича, съчувствова и уважава твърдѣ много родителитѣ си, когато тѣ тоже го обичатъ; но никога не пропусчатъ случай да го съвѣтватъ за всичко, да не го извиняватъ за нѣщо, по което криво е постѣпилъ и да му се спарватъ за прѣстѣпленията му. Никога не трѣба да му се позволява да се прѣпира съ тѣхъ за каква-да-е работа, но

да му внушѣтъ изпскуемата покорностъ и дисциплина, за да се повинува на венчкитѣ къщи наредби. Така щото той да разбере добръ, че не трѣбва да обича луксозитѣ дрѣхѣ и разноскитѣ, които надминаватъ прихода му, и че не трѣбва да изисква повече отъ това, което му е отредено.

Така ако се възпитава дѣтето, като стане юноша и момъкъ, ще бѣде то най-голъмата радостъ, надежда и подпорка на сѣмейството.

Елиза.

Повѣсть отъ Жени Швабе.

(Продължение).

Тя все още не разбраше, но почувствова нѣкакъва тъмна болка и бързо прѣдложи:

— Врѣме е да си отидемъ, бурята се осилва.

— Нима бурята не ви се харесва? попита той. — Не говорѣхте ли прѣзденесь, че обичате борбата съ неиж, като че тя ви оживява.

— Да, призна се тя, азъ обичамъ бурята. Азъ имамъ много сила и често ми се чини, че съмъ длъжна да я испитамъ на работа. Въ такива моменти азъ искачамъ изъ къщи, когато бурята реве и морето шуми и се радвамъ, ако гласътъ ми е въ състояние да заглуши шума; ако вѣтрътъ не ме сваля на земята.

— Вий имате много сила, повтори професорътъ, — така сящо и сили за страдания, за отрѣчение. Пополека, нерѣшптелно произнесе това той — кога-кога трѣбваше да се открене.

— За страдание — отрѣчение.

Очитѣ ѝ се устрѣмилъ страхливо въпросително къмъ него. — Тамъ, — тя показа съ прѣстъ на морето, потъналъ параходътъ, който носѣше мене и моятъ, повече отъ всичко обични родители; тѣ потъналъ прѣдъ очитѣ ми; азъ се спасохъ и се върнихъ въ Германия, за да трѣсѣж убѣжище при роднинитѣ си.

Азъ намѣрихъ безсърдечни, пусти, малодушни хора, които се уплашихъ, че ще бѣдѣтъ принудени да обличатъ и хранѣтъ дѣщерята на отдавна прѣселения си братъ, защото тя се еви прѣдъ тѣхъ съ прости дрѣхѣ. О, низостъ! Най-послѣ намѣрихъ една бѣдна бабичка, братовчедка на баща ми, която го бѣше боготворила на младо врѣме. Тя, ако и бѣдна, прие при себе си сирачето; тя безъ да ме попита, колко ми е оставилъ баща ми, ми даде мѣстенце въ доброто си състрадателно сърдце, и дойде съ мене на тоя островъ, далечъ отъ нищожнитѣ души, гдѣто окоето може всецѣло обозрѣ обширната, величественна природа и гдѣто азъ ежедневно имамъ прѣдъ себе си развълнуваната, беспрѣдѣлна могилна на възлюбенитѣ си родители. — Имамъ ли си сила да страдамъ? Тъннитѣ ѝ устни болѣзненно се свихъ, тъннитѣ ѝ очи станяхъ влажни и се устрѣмилъ въ далечината.

— О! по-добръ е да се прободешъ въ гърдитѣ съ ножъ, отколько да ѝ причинишъ скърбъ, си помисли той съ душевна тѣга.

Но при всичко това тя е въ състояние да прѣ-

несе това. Той не смѣе да остави Мелита; послѣдната тѣй сящо го обичаше, а въ душата ѝ пѣмаше никаква сила.

Той още една минута се бори. Само истината може да спасе и него и неиж отъ обфанжлото ги очарование, му припенна сѣтиѣ вътрѣшенъ гласъ; тя трѣба всичко да научи и нѣка послѣ го прокълне.

И когато двамата си трѣгналъ въ къщи, той ѝ расказа за малката Мелита, която му станъ годеница на смъртния одъръ на майка му. Той ѝ расказа какъ го тя обича и какъ не може приживѣ. ако той намисли да ѝ напусне. Слѣдъ това той помѣна за очарованието, което произвелъ на него иностраня, миризливъ възшебень цвѣтъ и какъ е длъженъ да бѣга отъ омаитѣ му.

Тя едва слушаше послѣднитѣ думи и като че вѣтрътъ ѝ взе, тѣй бързо се скри отъ очитѣ му; ни единъ звукъ не отговори на рѣчта му, освѣнъ вѣтрътъ, който диво ревише надъ главитѣ имъ.

Тъмна нощъ се въсцари наоколо; мълния блѣщѣше слѣдъ мълния и срѣдъ огненното сияние стоеше Ела на самия край на скалата съ мъртвенно-блѣдо лице въ безмълвно безумно отчаяние и съ обвини бѣли рѣцѣ около суровия стволъ на усамотената борика, глѣдаше бурливото море и покритото съ черни облаци небо.

Но мѣжътъ полу не видѣ страдалческото изражение на прѣкрасното лице, той заблѣжи само единъ пътъ какъ тя съ молба, като че закълнаваше небеснитѣ сили, си кършеше рѣцѣтъ и отъ гърдитѣ му се истрѣгна тежка, мѣчителна въздишка.

II

Ослѣпително освѣтениа театръ се пълнише съ народъ; въ галеритѣ и партера нѣмаше ни едно свободно мѣсто; въ ложитѣ се смѣха, приказвахъ, кокетничяхъ и на врѣме, любовитно разглѣждахъ събирющата се публика; поглѣдитѣ се обрѣцахъ съ нетърпѣливо очакваше на още случитата запавѣса.

Вратата на една отъ първия ярусъ за се отворилъ и «ахъ» истрѣгнато отъ удивление се разнесе по обширния домъ; съ една прѣмнижла дама влѣзе млада дѣвойка, прѣкрасна като денъ.

— Не прѣкрасна като сияюща съ звѣзди тропична нощъ. Младия човѣкъ, отъ когото се истрѣгна това възклицание седѣше задъ неотдавна оженената чета въ една отъ близнитѣ ложи.

— Коя е тя? попита младата жена, като се обрѣна къмъ него.

— Коя е тя, госпожа Мелито? попита той очудено; — ахъ, да, продължи, той като се догади, да впе хвъркахте на крилата на любовта по Италия, когато тя направи триумфалното си влизанье и исплаши мжетѣ и женитѣ; нима ти сящо нищо не си чувалъ за нея, Феликсе?

Феликсъ Норденъ трѣпналъ; очитѣ му се не откъснуха отъ високата фигура, отъ тоя моментъ какъ тя влѣзе въ ложата. Чувалъ ли е той за нея? Колко добръ познаваше тая гъвава, стройна снага и тия милли черти! но необикновененъ му се показа студения блѣсъкъ на чуднитѣ ѝ очи, а сящо и тъмочервената, пита съ злато примѣна и брилянтитѣ въ гранатовитѣ цвѣтове посрѣдъ вълнитѣ черни косми. Той се уплаши за нея и съ едва заблѣжно растрѣперанъ гласъ отговори на другаря си барона Лаудека, като се обрѣна къмъ него.

(Слѣди).

Що е романъ?

Прѣди нѣколко дена, драги читателки, една госпожица дойде у мене и ми каза, че общала на нѣкого си да не чете никога романи, че. . . . До катъ да произнесе тие думи, лицето ѝ се покри съ една червенина, която показваше ясно стѣсненнето ѝ.

— Кому общахте това, попитахъ ѝ азъ.

— На Г-жа Х., класната си учителка . . . , когато напушахъ пансиона.

— А вие не държахте общанието си и сте чели романи?

— Не, Госпожо, но. . . .

— Е, добръ?

— Не знаѣж, какъ да ви кажъ; страхъ ме е да не ви докажъ!

— Какъ! да се докажъ ли напротивъ.

— Но, тѣй като въ «Женския Свѣтъ». . . .

— А! разбирамъ сега: тамъ азъ помѣствамъ романи и сега вие се двоумите, да ли ще трѣбва да ги четете или не.

— Тѣй вѣрно, Госпожо, извинѣте ми. . . .

— Думата не е за извинение! Напротивъ, азъ съмъ щастлива, за гдѣто ми говорихте по тоя въпросъ. Кажете ми сега: «Женския Свѣтъ» четѣше ли се въ пансиона ви?

— Да, Госпожо, въ първия классъ; и учителки—тѣ ни прѣпорѣчвахъ често да продължимъ четеннето това списание и у дома.

— А романа?

— Четѣхъ го на високъ гласъ въ сѣботата по диръ обѣдъ въ време на рѣкодѣлнето.

— Е, добръ.

— Е, че точно тамъ е мѣнотията, я? Какъ да го четъ, когато съмъ общала противното.

— Това е много лесно. Вие общахте на класната си учителка да не четете никога романи, когато пакъ тя сама не само ги чете въ «Женския Свѣтъ», нѣ още кара да ги четѣтъ прѣдъ ученичкитѣ. Какво значи това? Просто трѣбва да се разберемъ. Вие добръ сте направили, гдѣто сте общали да не четете никога романи, понеже, споредъ учителката ви, това значи лоши книги, и ако не четете лоши книги, то вие държите общанието си!

Думата романъ е родовъ терминъ и въ устата на набожни и вѣнъ отъ свѣта живуци хора значи лоша-ви книги.

Впрочемъ какво нѣщо е романътъ?

Единъ расказъ въ проза, често основанъ върху историята, по нѣкога върху фантастични събития. Въ първия случай се казва исторически романъ, въ втория — нравственъ или романъ вкратицѣ.

Освѣнъ това, вие сте учили историята, нѣли? Въ сжщностъ; въ историята датитѣ и имената сж истински, а другитѣ работи сж материалъ за романъ, тоестъ за фантазията на автора. Ако, наприкладъ, единъ каже, че царьтъ е добръ, добродѣтеленъ великодушень, достоень; а другъ, че тоя сжщия царь е жестокъ, злобенъ, сжперникъ и малодушенъ, то кой отъ тия двама има право?

Отговорътъ е мжченъ, нѣ въ всѣки случай единъ отъ двамната историци е направимъ «романъ . . . », когато въ сжщото време възможно е, щото и двамата да сж имали право.

Наприкладъ, осжждането на смрътъ може да бжде «жестокото» споредъ един, «добро», — споредъ други; това зависи отъ оцѣненнето. «Да напуснешъ жена», както ние го четемъ толкозъ често въ старата история, може да се нарече добродѣтель отъ нѣкои, злобность — отъ други. Единъ царь, ако даде десетъ хиляди лева на бѣднитѣ, може да се нарече отъ тѣхъ великодушень, а отъ други—сжперникъ; извѣстенъ историкъ ще нарече нѣкой князь достоень, другъ ще го квалифицира съ име малодушенъ и т. н. Азъ ви казвамъ това, за да докажъ, чедо мое, че разликата между «историята» и «романа» т. е. между описането на нѣща станжали, и на нѣща фантастични, не е твърдъ голѣма. Прибавѣте още на това, че най-проститѣ вчерашни или онздешни, на п днешни събития сж се промѣнили, обезобразили не само по числото на лицата, които сж ги прѣтѣлжували, нѣ даже и по частния характеръ на оцѣзи или оногози, който ги е расказвалъ. Какъ е възможно, щото събитията, които датиратъ отъ петдесетъ, сто, двѣстѣ, на и триста години, а даже и повече, да не сж изгубили първоначалния си характеръ? (Исключвамъ, разбира се, онова, което се касае до Божественната черква, като внушение на Светаго Духа). Това като е тѣй, остава само да обяснимъ, какви сж слѣдствията отъ четеннето на единъ романъ или расказъ за насъ. Четохте ли «Подъ Игото» на Г-нъ Вазова? То е единъ романъ. Четохте ли «Драски и Шарки»? Тѣ сж малки романи или раскази. Когато четете единъ романъ или единъ расказъ, който облагородява стрѣмленията ви и ви прави приятна, добра, спсходителна, набожна. . . ., защо да не го четете?

Ине не помѣстваме въ «Женския Свѣтъ», освѣнъ такива романи, които поправятъ и облагородяватъ нашитѣ читателки. И това е именно една отъ гонимитѣ му цѣли. Затова четѣте това списание смѣло.

Не вѣрвайте, обаче, драга госпожице, че когато учителката ви ва съвѣтва да не четете романи, има намѣрение да ви каже: «Единъ романъ, който ви води къмъ добродѣтеля, недѣйте го чете; нѣ четѣте извѣстна философска книга, макаръ неморална или противорелигиозна, която да не е романъ! Навѣрно не! Тя просто е искала да ви каже: Не четѣте лоши книги, и то — съ голѣмо право.

Азъ даже можъ да ви цитирамъ за този сюжетъ единъ примѣръ отъ Светото Писание: ние четемъ въ Библията, че Исусъ Нави заповѣда на слънцето да се спрѣ. Науката доказва, че слънцето никога не се е спрѣло. Тукъ нѣма никакво противорѣчие, защото Исусъ Нави на своя езикъ, не знаеше да си искаже инакъ мислитѣ си, а съ това искаше да каже, че децѣтъ да бжде по-продължителенъ, за да може Израель да спечели битката. Безразлично му било, наприкладъ, да каже: «Земѣю, спри се, или слънце спри!» Е добръ, вашата учителка имала е сжщото намѣрение; та е искала да каже: Не четѣте лоша-ви книги, общайте ми това. Тя ги нарече «романи», по-

неже тази дума въ своя езикъ има лошо значение. Ако нѣкой ви казва и съвѣтва да не четете романи, то попитвайте го най-напрѣдъ, какво нѣщо е романъ, по какво вне ще можете го распознаете и какъ да го отбѣгвате, защото това не е всекога написано върху покривката на книгата.

Послѣ поискайте отъ тази личностъ, да ви даде единъ листъ книги, които да можете свободно да четете, защото, общанието да не четете романи е твърдѣ широко; едно упражненне, лошо дефинирано, е мѣчно за наблюдение.

Книги и списания,

получавани въ Дирекцията ни.

Свѣтлина. Год. седма. Книга VII и VIII. Юлий и Августъ 1897 год. Пловдивъ.

Българка. Год. II, Юлий, Юлий и Августъ. 1897, к. н. VI, VII и VIII. гр. Чирпанъ.

Медицински сборникъ. Год. III, брой 9, Септември 1897 год. София.

Българска сборка. Год. IV, книжка VII; 1-й Септември 1897 год. Пловдивъ.

Звѣздича. Год. VI, книжка, VII, Септември 1897. София.

Орало. Год. IV, брой 17-й, София, 1-й Септември 1897 год.

Foyer domestique X-e Année, № 37, 38, 39, 40 1897. Xochâtel Attinger-frères, éditeurs.

Изложение за състоянието на Сливенското Окръжие прѣзъ 1896 — 97 год. Отъ сливенскій окръжскъ управителъ П. Станчовъ. Сливенъ 1897 год.

Политически мѣченикъ. Расказъ отъ Edgar Monteil. Прѣвели отъ франски П. С. Кършовски и Пятниковъ. Цѣна 30 ст. въ гр. Чирпанъ.

Наша мутана деца. од. М. фак-а превео немачког Стево Чутирило. Београд. 1897. (издание «учителског» в-ка 50 филра.

Изложение за състоянието на Плевенското окръжие прѣзъ 1896 — 1897 год. отъ Плевенскій окръж. управителъ Георги Д. Великовъ Плевенъ.

Вечерно училище. — Мѣсечно общедостъпно — воспитателно списание за родители и учители.

Цѣната на списанието, за Въ България 2 лева; за въ странство 3 лв. Всичко, що се отнася до сп. «Вечерно училище» (рѣковиси, писма, пари и др.) да се адресира до С. Хаджи Ивановъ, учителъ въ село Дикли-ташь, (Разградско). Неплатени писма не се приематъ.

Готварска книга за всякой домъ. Съ 580 разнообразни рецепти. Прѣвелъ и издава Б. Тодоровъ. Плевенъ 1897. Цѣна 2.50; за сега книгата се намѣрва за продажъ у издателя и слѣдъ бжео време — въ по-главнитѣ книжарници изъ провинцията. На г-да книжаритѣ, както и на други, които купятъ въ прѣдплата за 50 лева, отстъпва имъ се 15%, за 100 лева 20%, за 200 лева 30%.

Пощенски разноски цѣма, но който ще купи ще получи книгата безъ никакви други разности.

Така книга е много добръ прѣведена на гладъкъ езикъ и може да принесе голѣма облага на всяка ученолюбива и прилѣжна домакиня, за туй и ѣж усърдно прѣпорѣчваме на нашитѣ читатели, които срѣщу една скромна стойностъ, могатъ се

снабди съ една най-полезна и необходима за всяка домъ книга.

Правъ годишенъ отчетъ на общинската и «Найчова» Дѣвческа Гимназия, въ гр. Шуменъ за учебната 1896/97 година, Шуменъ, 1897.

Библиографически бюлетинъ на книгитѣ, списанията и вѣстниците, които сѣ постъпиха въ Софийската Народна Библиотека прѣзъ мѣсцитѣ Май, Юлий и Юлий 1897 год. Съдържание: I) Бѣстници. II) Списания. — III) Книги; София.

Юридически прѣгледъ. Год. V книжка XIII и XIV 1-й и 15-й Септември 1897 год. Пловдивъ.

Домацелъ пригледъ. Год. IX брой 7 и 8 и 9, Юлий Августъ и Септемвр. София.

Изложение за състоянието на Севлиеветското окръжие прѣзъ 1896/97 год.

Вздоржители. Год. VI, брой 9, Пловдивъ, Септември 1897 г.

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА НА VII ГОД. НА СП.

„МЛАДИНА“

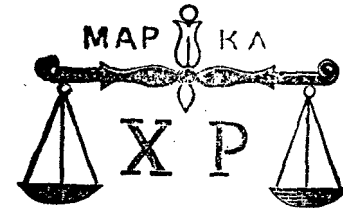
Дѣтското илюстрирано сп. «Младина» ще излиза прѣзъ настоящата 1897 — 98 учебна год. на 15-й всѣки мѣсець (освѣтъ Юлий и Августъ) въ сѣщата голѣмина — 1 $\frac{1}{2}$ печатни коли.

«Младина» е едно отъ распространитѣ наши дѣтски списания, съ отбрано и достъпно за дѣтата съдържание и добри илюстрации. На всѣки двѣ книжки испраща по една изящна картина съ бѣл, а за «Нова година» абонатитѣ ще получатъ по единъ много добръ подарѣкъ.

Цѣната му за година е 2 лева, въ прѣдплата испращани, направо до прѣдседателя на Дружеството «Отецъ Паисий» въ гр. Казанлъкъ.

Учителни и родители, погрижете се за распространяването на сп. «Младина», съ което не малко ще помогне за душевното развитие на младото ни поколение!

Отъ Дружеството.

ЕКОНОМИЧЕСКИ САПУНЪ

НА

ХР. ИВ. РИЗО, ВЪ ВАРНА

награденъ съ златенъ медалъ въ I-то Българско земледѣлческо-Промышленно Изложение въ Пловдивъ и съ бронзовъ — отъ Анверското изложение.

Прѣдпазвайте се отъ имитация. Истинскій сапунъ носи горнята марка.

Годишенъ абонаментъ:

I за абон. въ Т.-Ц. станция — на списанието . . .	л. 3.—
— на списанието съ притурката . . .	« 5.50
II за абон. на право въ Дирек. — на списанието . . .	« 4.—
— на списанието съ притурката . . .	« 7.—
за странство — на списанието . . .	« 5.—
— на списанието съ притурката . . .	« 9.—

Всичко, що се отнася до списанието или притурката, испраща се съ адресъ: До Дирекцията на «Женския Свѣтъ» ул. Войнишка № 122 — Варна.

Писма неплатени не се приематъ, всѣкакви обявления, относящи се до госпожи и господи приематъ се.

Правото на записъ въ Т. Ц. стан. се плаща отдѣлно отъ абон.